UFV 2025/755

UPPSALA
UNIVERSITET

Miljöplan

Miljömål och handlingsplan
Planen gäller 8 september 2026–30 juni 2029

Fastställd av rektor 8 september 2026

Innehåll

Förord 4

Inledning 5

Miljöplanens struktur 6

Syfte och bakgrund 6

Avgränsningar 6

Ansvar 7

Uppföljning 7

Miljömålen i relation till universitetets åtaganden 8

Forskning, utbildning och samverkan 10

Miljömål och handlingsplan 11

1. Övergripande miljöarbete 11

1.1 Minska universitetets klimatavtryck 11

1.2 Systematiskt miljöarbete 13

2. Fastigheter 14

2.1. Energiförbrukning 14

2.2 Lokalanvändning 16

2.3 Vattenförbrukning 17

3. Tjänsteresor 18

3.1 Inrikes tjänsteresor 19

3.2 Utrikes tjänsteresor 21

Omslagsfoto: Mikael Wallerstedt, Uppsala universitet

4. Inköp och upphandling 23

4.1 Transportintensiva inköp och upphandlingar 23

4.2 Varuintensiva inköp och upphandlingar 24

4.3 Catering 26

5. Cirkulära flöden 27

5.1 Plastflöden 27

5.2 Återbruk 29

6. IT 31

6.1 Livslängden för IT-utrustning 31

6.2 Miljövänlig IT-användning 33

Bilaga 1. Sammanställning av mål och åtgärder 34

Bilaga 2. Klimatavtryck 2019 fördelat per fokusområde 42

Förord

Som rektor för Uppsala universitet vet jag att det finns enormt mycket kunskap inom en mängd områden som berör miljö- och klimatmålen i vår egen organisation. Vi är många som ser att det behövs tekniska innovationer, men att det också krävs en stor förändring i hur vi ser på resurser, konsumtion och naturen. Att ta fram en miljöplan är ett viktigt steg i arbetet, men samtidigt kan inte planen göra jobbet. Konkret behöver vi nyttja heta universitetets bredd och klokskap, våga vara modiga i beslut kring vårt sätt att använda resurser, men också vara trygga nog att ta oss tid för att reflektera. Vi är Nordens första universitet, ett universitet som vet att perspektiv behöver vara både korta och långa – lokaler ska vara flexibla samtidigt som kvaliteten ska hållas hög; inredning ska hålla över tid; vi ska resa med det bästa alternativ som finns till buds; vi ska använda vår stora kunskap kring energifrågor för att hitta bättre lösningar än dagens.

Framför dig har du Uppsala universitets miljöplan. Bakom dokumentet ligger ett omfattande arbete kring universitetets klimatavtryck. Resultatet är en plan för hur vi som universitet ska minska våra samlade utsläpp av växthusgaser till år 2030. Målet är en minskning med minst hälften jämfört med 2019. Vägarna dit är många och vi måste vandra dem alla, ofta tillsammans med andra aktörer. Jag syftar på allt från inköp till resor och hur vi använder våra lokaler. Kom också ihåg att halveringen till 2030 bara är ett delmål. Som myndighet omfattas vi av det större målet att Sverige ska vara klimatneutralt till 2045.

Den här miljöplanen sätter ramarna. Tillsammans kan vi göra verklig skillnad.

Anders Hagfeldt
Rektor

Inledning

Det globala klimatavtalet, Parisavtalet, som antogs 2016 innebär mål om att den globala temperaturökningen ska hållas väl under två grader, med strävan att begränsa den till 1,5 grad Celsius. För att uppnå målen måste de globala utsläppen av växthusgaser minska drastiskt och Sveriges riksdag antog 2017 ett klimatpolitiskt ramverk som fastslår att Sverige senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp[1] av växthusgaser. Som statlig myndighet har Uppsala universitet ett ansvar att bidra till uppfyllelsen av Sveriges klimatåtaganden och andra nationella miljömål. I miljöplanen ligger tyngdpunkten på klimatfrågan eftersom där finns konkreta nationella mål och alltmer etablerade metoder för att kvantifiera klimateffekter.

Redan i tidigare miljöplaner har universitetet fastslagit ett övergripande klimatmål om att de samlade utsläppen av växthusgaser som verksamheten ger upphov till ska minst halveras till 2030 jämfört med basår 2019. Därefter ska utsläppen fortsatt minska genom det långsiktiga arbetet för att nå klimatneutral verksamhet senast 2045. Klimatneutral verksamhet förutsätter kvantifiering av verksamhetens positiva effekter och möjligheten till klimat-kompenserande åtgärder, vilka är aspekter som inte ingår i nuvarande plan.

Universitetets arbete med miljö och klimat utgår från olika regleringar där förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter är central. Enligt denna förordning ska universitetet ha miljömål och handlingsplaner för att uppnå målen. För att säkerställa att målen har rätt inriktning fastställer förordningen att en miljöutredning regelbundet ska genomföras och ligga till grund för miljöplanens fokus. I omställningen till en mer hållbar verksamhet kommer målkonflikter att uppstå mellan miljöplanens mål och andra lång- och kortsiktiga mål, och behöva hanteras, inom både kärnverksamhet och stöd. Miljöplanen är ett verktyg som kan stötta universitetets strävan att genomföra verksamheten på ett alltmer hållbart sätt.

Uppsala universitet har i olika sammanhang åtagit sig att arbeta med organisationens egen miljöpåverkan tillsammans med andra aktörer. Klimatutmaningar har antagits inom Uppsala klimatprotokoll och hållbarhetslöften har avlagts inom ramen för Länsstyrelsen Uppsala läns färdplan för ett hållbart län.

Uppföljning av miljödata från 2019–2025 visar en positiv utvecklingstrend för universitetets miljö- och klimatpåverkan när det gäller de stora utsläppsposterna energi och tjänsteresor. Universitetets totala energiförbrukning har minskat med 24 procent sedan 2019, samtidigt som växthusgasutsläppen från tjänsteresor har minskat med 58 procent under samma tidsperiod.

1. Målet om nettonollutsläpp innebär att utsläppen av växthusgaser ska vara minst 85 procent lägre år 2045 än utsläppen år 1990. De kvarvarande utsläppen ned till noll kan uppnås genom så kallade kompletterande åtgärder såsom utsläppsminskningar utanför Sveriges gränser, bio-CCS samt nya åtgärder som medför upptag i skog och mark.

Miljöplanens struktur

Miljöplanen innehåller både Uppsala universitets miljömål och handlingsplan. Handlingsplanens åtgärder presenteras i direkt anslutning till respektive mål. För en sammanställning av miljömålen, se bilaga 1.

I inledande stycken tydliggörs syfte, ansvar, uppföljning, omfattning samt kärn- respektive stödverksamheternas roller. Likaså presenteras hur universitetets miljöarbete förhåller sig till de globala hållbarhetsmålen. Vidare presenteras universitetets miljömål i relation till externa åtaganden som universitetet gjort inom miljö- och klimatområdet.

Därefter beskrivs de olika fokusområdena för universitetets miljöarbete med mål och åtgärder för att nå dessa. För varje åtgärd anges vilken funktion inom Uppsala universitet som har huvudansvar för att åtgärden genomförs, samt när den ska vara utförd.

Syfte och bakgrund

Uppsala universitets miljöplan gäller 8 september 2026 till 30 juni 2029 och är vägledande för det systematiska miljöarbetet. Miljöplanen har sex fokusområden och totalt 16 mål med konkreta åtgärder för att förbättra verksamhetens miljöpåverkan och ta universitetet mot det övergripande målet att nå klimatneutralitet senast 2045.

Baserad på data från 2019 gjordes 2021 en klimatkartläggning[2] av Uppsala universitets samlade växthusgasutsläpp. Därefter är 2019 basår för stora delar av universitetets uppföljningar och även för många mål i miljöplanen. Utöver klimatkartläggningen 2019 bygger miljöplanen även på den senaste miljöutredningen (UFV 2025/852) som fastställdes 2025 och fokusområden är valda utifrån hur stor universitetets miljöpåverkan är inom olika områden.

Avgränsningar

Arbetspendling omfattas inte av miljöplanen. Uppsala universitet arbetar däremot aktivt tillsammans med Uppsala kommun och Region Uppsala för att främja utvecklingen av hållbara kommunikationer genom en gemensam mobilitetsöverenskommelse.

Miljöplanen omfattar Uppsala universitet i sin helhet. Uppsala Akademiförvaltning och Uppsala universitet Invest AB har nära koppling till Uppsala universitet men är egna organisationer och deras verksamheter omfattas därmed inte av universitetets miljöplan. Uppsala Akademiförvaltning har en egen hållbarhetsstrategi som revideras och följs upp årligen. Uppsala universitet Invest AB gör en hållbarhetsredovisning, i enlighet med ägaranvisningen, som inkluderar miljömässigt ansvar.

2. Klimatkartläggningen finns tillgänglig på universitetets hemsida.

Ansvar

Universitetets rektor och universitetsledningen är ytterst ansvariga för miljöarbetet, men för att nå det övergripande målet behöver alla delar av verksamheten aktivt bidra genom att integrera miljöarbetet i sin verksamhetsplanering samt i sin vardag verka för att uppnå miljöplanens mål. Med hänsyn till verksamhetsbredden vid Uppsala universitet har målsättningar olika relevans för olika delar av verksamheten. Verksamheter, medarbetare och studenter kan också ha olika förutsättningar för att arbeta med miljöfrågor på grund av exempelvis anställningsförhållanden. Det är prefekt/motsvarande, med stöd av miljöombud, och i vissa fall intendenturorganisationen, som ansvarar för planering och genomförande av miljöarbetet i verksamheten. Flera av universitetsförvaltningens avdelningar och intendenturorganisationen stödjer eller ansvarar för delar av miljö- och klimatarbetet. En huvudansvarig funktion anges för varje åtgärd och denna ska samverka med andra relevanta funktioner inom kärnverksamheten och stödfunktionerna. I vissa fall där två funktioner har stort ansvar anges båda. Miljöarbetet ska leda till en mer hållbar verksamhet samtidigt som universitetet fortsätter arbeta för excellens i forskning och utbildning.

Uppföljning

På universitetets Byggnadsavdelning finns Miljöfunktionen som har i uppdrag att samordna, utveckla och följa upp det universitets-gemensamma miljö- och klimatarbetet, med huvudsaklig utgångpunkt i förordning (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter och därtill kopplade krav och utvecklingsområden. Miljöarbetet rapporteras årligen, i enlighet med förordningen, till Utbildningsdepartementet och Naturvårdsverket.

Universitetets miljömål och handlingsplanens åtgärder, tidsatta eller med löpande genomförande, ska följas upp årligen av Miljöfunktionen. För uppföljningen används kvantitativa och kvalitativa data inhämtade från bland annat institutioner/motsvarande, fastighetsägare och resebyråer. Den årliga uppföljningen tillgängliggörs på universitetets hemsida. Universitetets miljöplan gäller i tre år och har ändrats till att löpa från halvårsskiftet. Med denna förändring kommer senaste helårets resultat i miljöarbetet att utgöra grunden för universitetets miljöplaner.

Miljömålen i relation till universitetets åtaganden

Inom miljö- och klimatarbetet engagerar sig Uppsala universitet i flera samarbeten, både regionalt, nationellt och internationellt.

I Uppsala finns regionala samarbeten med åtaganden inom Uppsala klimatprotokoll och Länsstyrelsens färdplan för ett hållbart län. Uppsala universitet har inom Uppsala klimatprotokoll antagit flera klimatutmaningar inom områdena energi, transporter och arbetsplats. Arbetet med Länsstyrelsens färdplan ger möjlighet att teckna hållbarhetslöften inom fyra olika områden; minskad klimatpåverkan, ekosystem och biologisk mångfald, vatten samt samhällsutveckling. Uppsala universitet har under olika perioder tecknat löften inom alla områden. På Gotland är Uppsala universitet engagerat i Blått Centrum, ett samverkansprojekt med Länsstyrelsen Gotlands län och Region Gotland, som fokuserar på hållbar utveckling inom vattenfrågor. En sammanställning av aktuella klimatutmaningar och hållbarhetslöften tillgängliggörs på universitetets hemsida.

Akademiska Hus är universitetets största hyresvärd och står för cirka 75 procent av universitetets lokalbestånd. Uppsala universitet och Akademiska Hus har ett samarbetsavtal som innehåller gemensamma åtaganden för ökad hållbarhet. Detta har bidragit till att Uppsala universitets miljöpåverkan har minskat, bland annat genom energieffektiviseringsåtgärder.

Uppsala universitet deltar i lärosätesgemensamma nätverk som fokuserar på miljö- och klimatarbete vid svenska lärosäten. Dessutom ingår miljö- och hållbarhetsfrågor i flera internationella samarbeten med andra lärosäten, till exempel ENLIGHT, Coimbra och Matariki.

Som statlig myndighet ska Uppsala universitet bidra till uppfyllelsen av de svenska miljömålen. Likaså ska universitetet bidra till Sveriges genomförande av FN:s Agenda 2030 med de 17 globala hållbarhetsmålen. Tabell 1 tydliggör hur fokusområdena i miljöplanen förhåller sig till några av de globala hållbarhetsmål som omfattar den miljömässiga dimensionen av hållbarhet[3].

3. Matris över Sveriges miljömål för att avgöra vilka globala hållbarhetsmål som motsvarar den miljömässiga dimensionen av hållbarhet (pdf).

Tabell 1. Koppling mellan de globala hållbarhetsmålen och fokusområdena i Uppsala universitets Miljöplan.

Globala hållbarhetsmålen	Övergripande miljöarbete	Fastigheter	Resor	Inköp och upphandling	Cirkulära flöden	IT
6. Rent vatten och sanitet för alla		Bidrar till målet			Bidrar till målet	
7. Hållbar energi för alla		Bidrar till målet			Bidrar till målet	Bidrar till målet
8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt				Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet
9. Hållbar industri, innovatiner och infrastruktur				Bidrar till målet		Bidrar till målet
11. Hållbara städer och samhällen		Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	
12. Hållbar konsumtion och produktion	Bidrar till målet	Bidrar till målet		Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet
13. Bekämpa klimat-förändringarna	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet
14. Hav och marina resurser			Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet
15. Ekosystem och biologisk mångfald			Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet	Bidrar till målet

Forskning, utbildning och samverkan

Uppsala universitet är ett fullskaligt forskningsuniversitet med en stor kompetensbas och djupa specialkunskaper. Forskningens yttersta mål är att långsiktigt göra skillnad för samhället[4]. Forskningsresultat kan generera en bättre förståelse för vår planet och vår omvärld och ger möjlighet att i högre grad fatta hållbara beslut på individ- och samhällsnivå. Utbildning som inkluderar miljö och hållbarhet gör studenter bättre rustade i det kommande arbetslivet när samhället efterfrågar nya kunskaper och färdigheter inom hållbarhetsområdet.

Genom samverkan inom forskning och utbildning kan universitetet tillsammans med andra aktörer bidra till hållbara omställningar samtidigt som den egna verksamhetens miljö- och klimatavtryck minskar. Samverkan är exempelvis akademisk samverkan mellan lärosäten, samarbetsavtal och strategiska partnerskap med näringslivet och andra samhällsaktörer för att nyttiggöra kunskap. Likaså har universitetet engagerade medarbetare som bidrar genom att tillgängliggöra forskningsresultat i samhället. Genom kärnverksamheten och dess olika uppdrag bidrar universitetet långsiktigt till att flytta fram det globala miljö- och klimatarbetet.

4. UFV 2018/641, Mål och strategier för Uppsala universitet.

Miljömål och handlingsplan

1. Övergripande miljöarbete

Uppsala universitets övergripande miljömål är att verksamhetens samlade utsläpp av växthusgaser ska minst halveras till 2030 jämfört med år 2019. Därefter ska utsläppen fortsätta minska i linje med Sveriges klimatpolitiska ramverk för att nå klimatneutral[5] verksamhet senast 2045. Långsiktigt systematiskt och effektivt miljöarbete är en förutsättning för att kunna nå klimatneutral verksamhet 2045. Vidare behöver metoder utvecklas för att beräkna verksamhetens positiva inverkan på klimat och miljö.

1.1 Minska universitetets klimatavtryck

Mål 1.1 – Uppnå klimatneutral verksamhet senast 2045.

Nyckeltal: Samlad mängd ton CO_2e/årsarbetskraft

Åtgärder

- Utreda möjligheten att införskaffa ett klimatberäkningsverktyg som gör det möjligt att effektivt följa upp universitetets klimatavtryck årligen, både på en övergripande nivå såväl som per vetenskapsområde och institution.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen, Avdelningen för ekonomi och upphandling
  Tidsplan: december 2026

- Ta fram en färdplan som tydligt visar vägen till klimatneutral verksamhet 2045. Färdplanen ska omfatta etappmål, nyckeltal för uppföljning och förslag på åtgärder som kan leda fram till det övergripande målet.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: juni 2028

Enligt den senaste klimatkartläggningen från 2019 uppgick universitetets samlade utsläpp av växthusgaser till cirka 50 000 ton koldioxidekvivalenter (ton CO_2e). Utsläppen uppkom främst från kategorierna fastigheter, tjänsteresor och inköp av varor, se figur 1.

5. Klimatneutralt likställs med nettonollutsläpp, vilket innebär att utsläppen av växthusgaser undviks eller minskar och att de utsläpp som ändå uppkommer kompenseras genom åtgärder som binder motsvarande mängd koldioxid. I dagsläget råder otydlighet om statliga myndigheter får nyttja skattemedel till klimatkompensationsprojekt och Uppsala universitet bedriver inga aktiva kolbindningsprojekt.

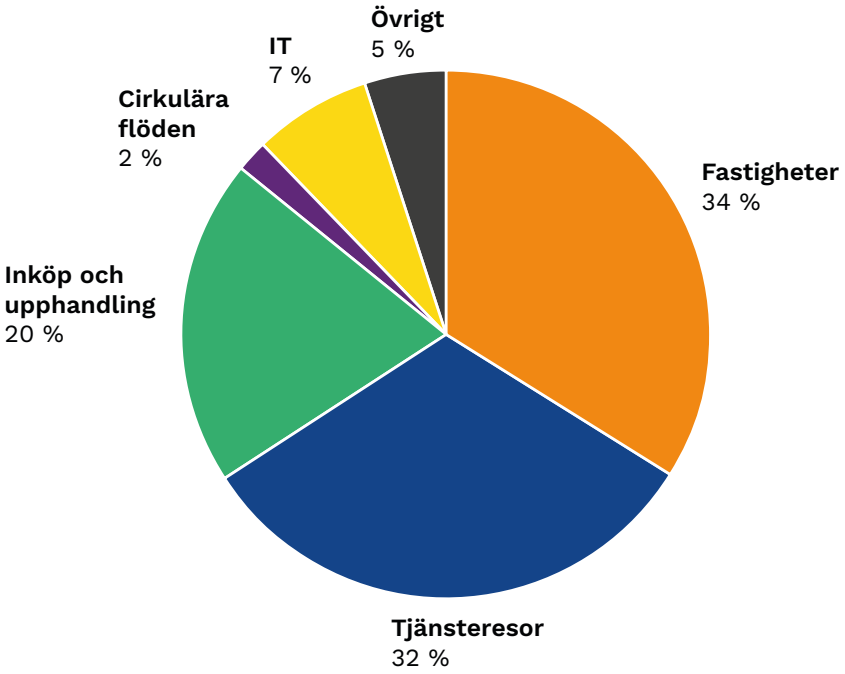

Figur 1: Fördelning av Uppsala universitets samlade utsläpp av växthusgaser under 2019

Fördelning av Uppsala universitets samlade utsläpp av växthusgaser under 2019. Utsläppen uttrycks i ton CO_2e, data hämtad från Klimatkartläggning Uppsala universitet. De olika färgerna motsvarar fokusområdena i miljöplanen. Kategorin ”Övrigt” är inte inkluderad eller målsatt i miljöplanen och fokusområdet ”Övergripande miljöarbete” är inte en del av klimatkartläggningen. För mer detaljerad information, se bilaga 2.

Universitetet följer årligen upp olika aspekter av verksamhetens klimatpåverkan, bland annat från tjänsteresor och energiförbrukning. Detta görs exempelvis genom rapportering till Uppsala klimatprotokoll där universitetet årligen redovisar utsläpp av växthusgaser i ton CO_2e. Inköp av varor och tjänster är en stor källa till växthusgasutsläpp från universitetets verksamhet, men det saknas i dagsläget underlag för att beräkna dessa. Det medför att rapporteringen till Uppsala klimatprotokoll inte är direkt jämförbar med siffrorna i klimatkartläggning 2019. Både klimatkartläggningen och Uppsala klimatprotokoll utgår från den internationella standarden Greenhouse Gas Protocol för att beräkna klimatbokslut. Däremot används andra underlag, schablonvärden och metoder idag jämfört med 2019, vilket också försvårar jämförelse över tid.

Utmaningar och möjligheter

Data över verksamhetens utsläpp av växthusgaser rapporteras i olika enheter och är baserat på modeller och beräkningar med schablonvärden. Det finns flera digitala verktyg på marknaden som möjliggör för organisationer att löpande och enhetligt följa upp sin klimatpåverkan. Tillgång till ett sådant verktyg skulle göra det möjligt för universitetet att få en tydligare, samlad bild av de totala växthusgasutsläppen över tid och dessutom underlätta tillgängliggörandet av denna information för medarbetare, studenter och andra intressenter.

1.2 Systematiskt miljöarbete

Mål 1.2 – Stärka kommunikationen samt öka transparensen i universitetets miljö- och klimatarbete.

Åtgärder

- Genomföra en översyn av miljöinformation på universitetets externa och interna webb, med syfte att tydligare tillgängliggöra och kommunicera miljöinformation samt nyheter på både svenska och engelska.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2026

- Tillgängliggöra miljö- och klimatdata samt den årliga uppföljningen av universitetets miljömål för medarbetare och studenter.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

För att medarbetare och studenter ska kunna ta ansvar och engagera sig i det systematiska miljöarbetet är det nödvändigt att pågående miljö- och klimatarbete kommuniceras till olika målgrupper. I en stor organisation som Uppsala universitet är det viktigt att hitta olika vägar för att synliggöra och sprida information och dela goda exempel.

Utmaningar och möjligheter

För att bättre kunna stötta, samordna och utveckla befintligt arbete i verksamheten behöver arbetsformer och kommunikation kopplat till miljö- och klimatarbetet utvecklas. Kommunikationen behöver omfatta såväl informationsspridning som ömsesidig dialog mellan olika målgrupper, på olika nivåer och i olika delar inom organisationen.

2. Fastigheter

Uppsala universitet hyr cirka 400 000 kvadratmeter lokalyta från flera fastighetsägare. Hur och till vilken grad lokalerna nyttjas är en viktig fråga för att minska universitetets klimatavtryck från fastigheter, som enligt klimatkartläggningen står för 34 procent av universitetets växthusgasutsläpp. Samverkan med fastighetsägarna är central för att minska miljö- och klimatpåverkan från fastighetsdrift, renovering, byggnation och ombyggnation, till exempel genom minskad energianvändning och vattenförbrukning.

2.1. Energiförbrukning

Mål 2.1 – Minska den totala energianvändningen med 25 procent till 2028, för att kunna uppnå 30 procent minskning till 2030, jämfört med basår 2020.

Nyckeltal: kWh/förhyrda m^2

Åtgärder

- Utifrån verksamhetens olika behov, anpassa och implementera åtgärder som minskar förbrukning av el, värme, och kyla.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde, prefekt/motsvarande
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast januari 2027

- Se över behov och där så är möjligt installera enskilda elmätare vid energitunga verksamheter, exempelvis viss laboratorieutrustning, serverhallar och nätverksskåp, vid respektive campusområde.

  Huvudansvar: Byggnadsavdelningen
  Tidsplan: december 2028

Energiförbrukning omfattar i det här sammanhanget elanvändning, fördelat som verksamhetsel och fastighetsel, samt fjärrvärme och kyla. Information om energiförbrukning inhämtas årligen från fastighetsägare och universitetets egna elavtal. All el som universitetet och dess fastighetsägare köper in är förnybar. Under perioden 2024–2027 har Uppsala universitet antagit en utmaning i Uppsala klimatprotokoll som innebär att minska energianvändningen med 30 procent till 2030 jämfört med basår 2020. För att följa användningen har universitetet valt nyckeltalet antal kilowattimmar per kvadratmeter i två olika mätserier; total elanvändning (verksamhets- och fastighetsel) samt total fjärrvärme och kyla.

Under 2025 minskade el- och energianvändningen från värme/kyla mer än tidigare år, se figur 2. För att nå målen för 2030 behöver fortsatta åtgärder vidtas för att minska både total elanvändning per kvadratmeter och totalt nyttjande av fjärrvärme och kyla.

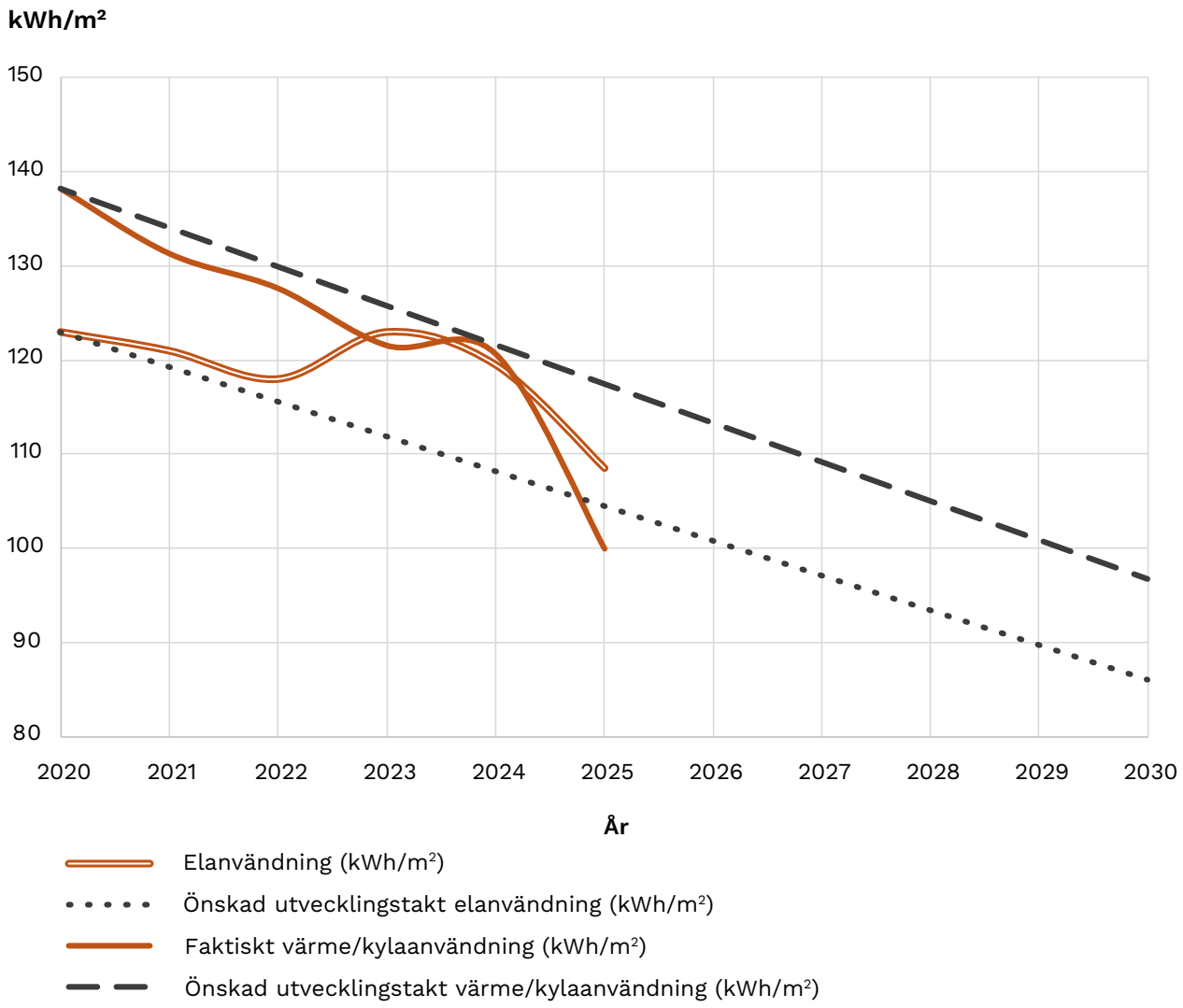

Figur 2. Målsättning och faktisk energianvändning 2020 till 2030

Önskad utveckling för elanvändning per kvadratmeter visas med pickad blå linje, jämfört med faktisk elanvändning (heldragen dubbel röd linje), i kWh/m². De andra linjerna visar önskad utveckling (streckad lila linje) och faktisk användning av fjärrvärme- och kyla (heldragen svart linje) i kWh/m².

Utmaningar och möjligheter

Universitetet samarbetar med fastighetsägarna i en rad energieffektiviseringsåtgärder vid flertalet campusområden. Flera av universitetets förhyrda fastigheter producerar solel och antalet solcellsanläggningar har ökat genom åren.

I dagsläget använder universitetet till stor del schablonvärden för att beräkna fastighetsel, eftersom det saknas elmätare som särskiljer verksamhets- och fastighetsel i de flesta lokaler. Likaså saknas ofta separata elmätare vid särskilt energikrävande utrustning. Detta begränsar möjligheten att direkt följa upp verksamhetsrelaterad elförbrukning samt att identifiera möjligheter att spara energi. Verksamhetsel är den del av den totala energiförbrukningen där Uppsala universitet har störst rådighet att vidta åtgärder, då förbrukningen är kopplad till instrument, verktyg och utrustning som används för att bedriva verksamheten.

2.2 Lokalanvändning

Mål 2.2: Öka beläggningsgraden för undervisningslokaler, baserat på bokningar i TimeEdit, för att nå en 50-procentig beläggning 2028.

Nyckeltal: Procent beläggning bokningsbara lokaler

Åtgärder

- Öka möjligheterna till samarbete och mobilitet mellan campusområden genom att samordna lokalbokningen inom varje campusområde och fastställa en gemensam start för schemaläggning för samtliga campus.

  Huvudansvar: Intendenturstyrelserna
  Tidsplan: december 2027

- Underlätta för verksamheten att hålla interna möten i universitetets egna lokaler genom att alla campusområden tar fram en kort presentation av områdets tillgängliga lokaler.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: juni 2027

Lokaler står för en betydande dela av universitetets miljöpåverkan genom energianvändning, drift, underhåll samt ny- och ombyggnad. Begreppet lokalanvändning kan innefatta både beläggningsgrad i bokningsbara lokaler samt nyttjandegrad av övriga lokaler. En analys av lokalbokningar under 2025 visar att beläggningsgraden för undervisningslokaler i genomsnitt var 35 procent[6]. Utöver bokning för undervisning nyttjas dessa lokaler även som studieplatser. Eftersom detta till största del sker utan bokning i systemet TimeEdit är beläggningsgraden en underskattning av det faktiska nyttjandet. Ett effektivt nyttjande av befintliga lokaler ökar universitetets resurseffektivitet och medför en lägre miljöpåverkan om det på sikt leder till förhyrning av mindre yta per medarbetare.

Organisationen av lokalbokning, där varje intendenturområde eller institution ansvarar för sina lokalbokningar, begränsar samnyttjande av lokaler mellan intendenturområden och institutioner.

Utmaningar och möjligheter

Lokalförsörjningsplan 2024–2026[7] konstaterar att utformningen av undervisningen och den komplexa administrativa hanteringen av undervisningslokaler utgör en utmaning i arbetet för ökad beläggningsgrad. Vidare finns det i dagsläget ingen helhetsbild över nyttjandegraden av universitetets samtliga lokaler utöver beläggningsgraden av undervisningslokaler som bokas i TimeEdit.

6. Beräknat för vardagar mellan kl. 8-17, ej röda dagar, under terminstid.

7. UFV 2023/854.

2.3 Vattenförbrukning

Mål 2.3: Säkerställa att universitetet har en mer hållbar vattenförbrukning till 2028.

Nyckeltal: vattenförbrukning i m^3/förhyrda m^2

Åtgärder

- Identifiera anledningarna till att universitetets vattenförbrukning har ökat.

  Huvudansvar: Byggnadsavdelningen
  Tidsplan: juni 2027

- Utreda möjligheterna att tillämpa vattensparande teknik i samarbete med fastighetsägare.

  Huvudansvar: Byggnadsavdelningen
  Tidsplan: december 2027

Miljöpåverkan från vatten uppstår vid användning av energi och kemikalier för att rena vattnet, både före och efter att det använts i verksamheten. Hållbar vattenförbrukning innebär en effektiv och ansvarsfull användning av vatten som värnar både vattenresurser och ekosystem på lång sikt. Vattenförbrukningen vid Uppsala universitets campusområden i Uppsala hade 2025 ökat med 21 procent jämfört med 2019. Under samma period har universitetets lokalyta ökat med tre procent. Orsaken till ökad vattenförbrukning i Uppsala är okänd.

På Gotland tillämpas vattenbesparande åtgärder årligen, men i nuläget finns ingen sammanhängande data över vattenförbrukningen vid Campus Gotland.

Uppsala universitet har verksamheter med stort behov av vatten, som trädgårdar, renrum och olika typer av laboratoriemiljöer. Även olika driftsystem inom fastigheterna kan påverka vattenförbrukningen.

Utmaningar och möjligheter

Det är oklart varför vattenförbrukningen har ökat under perioden 2019–2025. I ett förändrat klimat kommer risken för vattenbrist att öka. Därför är det viktigt att kartlägga verksamhetens vattenförbrukning och börja använda teknik och metoder som bättre hushållar med vattenresurser.

3. Tjänsteresor

Tjänsteresor är en viktig förutsättning för stora delar av universitetets verksamhet som gynnar både vetenskapliga, pedagogiska och administrativa samarbeten samt internationalisering. Samtidigt har de en betydande klimatpåverkan. Uppsala universitets riktlinjer för tjänsteresor och möten fastslår att tjänsteresor ska genomföras så hållbart som möjligt och att inrikes tjänsteresor i första hand ska genomföras med tåg. Före bokning av en tjänsteresa ska alltid alternativet virtuellt möte övervägas[8].

Under 2025 uppgick de sammanlagda växthusgasutsläppen från tjänsteresor för medarbetare och inbjudna gäster samt studenter där universitetet bekostat resan, till cirka 6 700 ton CO_2e. Det motsvarar en minskning av universitetets samlade växthusgasutsläpp från tjänsteresor med 58 procent jämfört med 2019. Under samma period ökade universitetets personal med 6 procent räknat i årsarbetskrafter. De minskade utsläppen visar att förändrade resvanor och ökad användning av digitala möten ger resultat. Genom att fortsatt göra medvetna val bidrar varje resenär till att minska universitetets klimatpåverkan och stödja omställningen till mer hållbara resmönster.

Det är fortsatt de internationella flygresorna som står för majoriteten av tjänsteresornas växthusgasutsläpp (cirka 93 procent), följt av inrikes flygresor (cirka fyra procent) och inrikes bilresor (cirka tre procent), se figur 3.

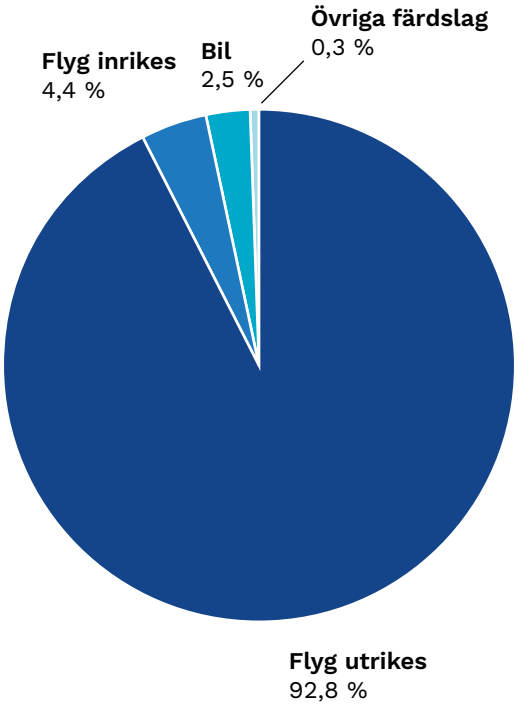

Figur 3. Klimatpåverkan från tjänsteresor 2025

Uppsala universitets totala utsläpp av växthusgaser från tjänsteresor under 2025 i ton CO_2e, procentuellt fördelat per färdmedelstyp. Kategorin ”Övriga färdslag” inkluderar utsläpp från tågresor, färja och buss. Data sammanställt i verktyget Position Green.

8. Enligt Riktlinjer för tjänsteresor och möten UFV 2024/1679, sida 4.

3.1 Inrikes tjänsteresor

Mål 3.1: Minska växthusgasutsläppen per årsarbetskraft från inrikes tjänsteresor med 50 procent till 2028, jämfört med 2019.

Nyckeltal: kg CO_2e/årsarbetskraft

Åtgärder

- I enlighet med universitetets riktlinjer för tjänsteresor och möten[9] säkerställa att inrikes tjänsteresor mellan orter på fastlandet genomförs med tåg, utom i de undantagsfall där medarbetaren tillsammans med närmaste chef kan motivera att resa med flyg eller bil.

  Huvudansvar: prefekt eller motsvarande
  Tidsplan: löpande

- Etablera arbetssätt för att sammanställa miljöstatistik över inrikesresor för alla institutioner/motsvarande.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

- Se över, uppdatera och kommunicera universitetets stödmaterial för reseplanering.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2026

9. UFV 2024/1679.

Resedata för 2025 visar att växthusgasutsläppen från inrikes tjänsteresor har minskat med två procent jämfört med 2019, beräknat per årsarbetskraft.

Tåg är det vanligaste färdmedlet vid universitetsanställdas inrikesresor och medför en liten klimatpåverkan. Det är framför allt flygresor och bilresor[10] som står för de stora växthusgasutsläppen från inrikesresandet, 60 respektive 35 procent.

Utsläppen från inrikesresor minskade under pandemiåren 2020 och 2021, för att sedan öka under 2022–2024 till nivåer över basåret 2019, se figur 4. För 2025 ligger utsläppen på en något lägre nivå jämfört med 2019, men långt från den nivå som behövs för att uppnå en minskning med 50 procent till 2028.

Utmaningar och möjligheter

En utmaning är begränsad tid och effektivt nyttjande av resurser, vilket kan upplevas som hinder för hållbart resande. För att uppnå målet med 50 procent lägre växthusgasutsläpp per årsarbetskraft måste i stort sett alla inrikes tjänsteresor på fastlandet genomföras med

10. Bilresor i detta sammanhang omfattar inrikes resor genomförda med taxi, hyrbil eller privat bil nyttjad i tjänsten.

tåg i stället för flyg. Det innebär att invanda resvanebeteenden behöver ändras.

För medarbetare och studenter vid Campus Gotland innebär växthusgasutsläpp från inrikesresor en extra utmaning. Som ett led i att främja hållbart inrikes resande medverkar Uppsala universitet i ett projekt som ska bana väg för framtida elflyg mellan Gotland och fastlandet. Även förväntade satsningar på Gotlandsfärjor som drivs av vätgas kan framöver minska växthusgasutsläppen.

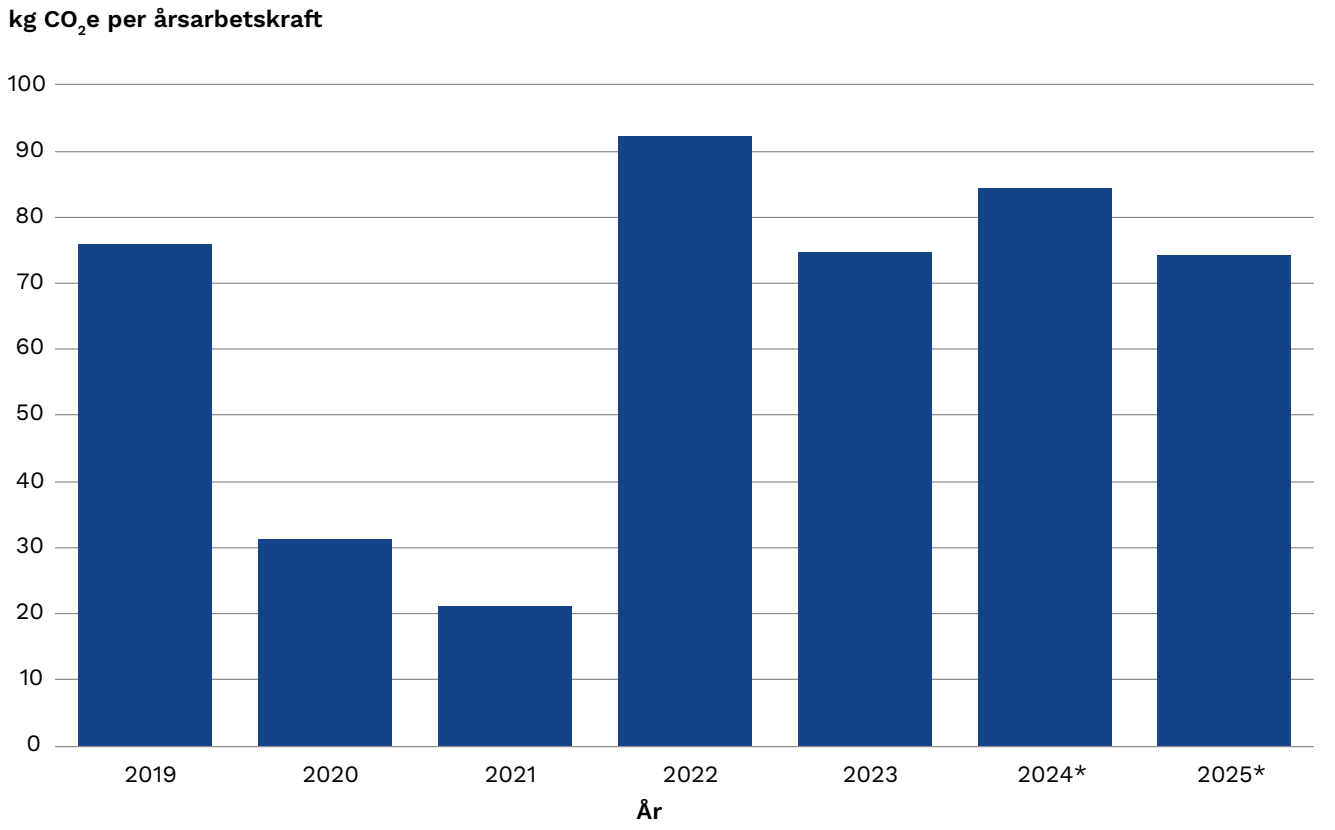

Figur 4. Klimatpåverkan från inrikes tjänsteresor 2025

Uppsala universitets utsläpp av växthusgaser från inrikesresor åren 2019–2025 i kg CO_2e per årsarbetskraft, baserat på universitetets rapportering till Uppsala klimatprotokoll. Utsläppen har beräknats i verktyget Position Green.

*Åren 2019–2023 rapporteras inrikes flygresor i kategorierna < 500 km och 500–1 000 km till Uppsala klimatprotokoll, men från och med 2024 har kategorierna ändrats till < 785km och 785–3 600 km. Denna förändring kan ha påverkat resultatet.

3.2 Utrikes tjänsteresor

Mål 3.2: Minska växthusgasutsläppen per årsarbetskraft från utrikes tjänsteresor med 70 procent till 2027 och 75 procent till 2030, jämfört med 2019.

Nyckeltal: kg CO_2e/årsarbetskraft

Åtgärder

- Se över, uppdatera och kommunicera universitetets stödmaterial för reseplanering

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2026

- Erbjuda workshop för verksamheten som stöd för hur man kan minska växthusgasutsläppen från utrikesresor.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast mars 2027

- Etablera arbetssätt för att sammanställa miljöstatistik över utrikes resor för alla institutioner/motsvarande.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

- Samarbeta med avtalade resebyråer för att underlätta val av resealternativ som kombinerar flyg och tåg.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: löpande

Inom ramen för Uppsala klimatprotokoll har Uppsala universitet antagit klimatutmaningen att minska utsläppen av växthusgaser från utrikes tjänsteresor med minst 50 procent till och med 2025 och 75 procent till 2030, jämfört med 2019, beräknat per årsarbetskraft. Sammanställning av resedata för 2025 visar att universitetet nått målet och minskat utsläppen från utrikesresor med 62 procent år 2025 jämfört med 2019, beräknat i kg CO_2e per årsarbetskraft, se figur 5. Genom fortsatt arbete finns det därmed goda förutsättningar att nå målsättningen för 2027 och 2030.

Utmaningar och möjligheter

Internationalisering är en viktig strategi för att vidmakthålla och utveckla universitetets ledande position inom forskning och utbildning, både nationellt och internationellt, och internationella tjänsteresor är en viktig del av det arbetet. Det är en utmaning att samtidigt

arbeta för internationalisering och minskad klimatpåverkan från resor. För att fortsätta minska utsläppen av växthusgaser från internationella tjänsteresor kan tåg ersätta flyg för vissa sträckor, till exempel för de kortare flygresorna till Danmark, Norge och delar av Tyskland. Universitetets riktlinjer för tjänsteresor och möten möjliggör arbete på tåg, något som redan idag görs av de medarbetare som väljer att göra längre tjänsteresor med tåg. Växthusgasutsläppen kan även minskas genom att undvika mellanlandningar och istället boka direktflyg eller kombinera flyg med tåg.

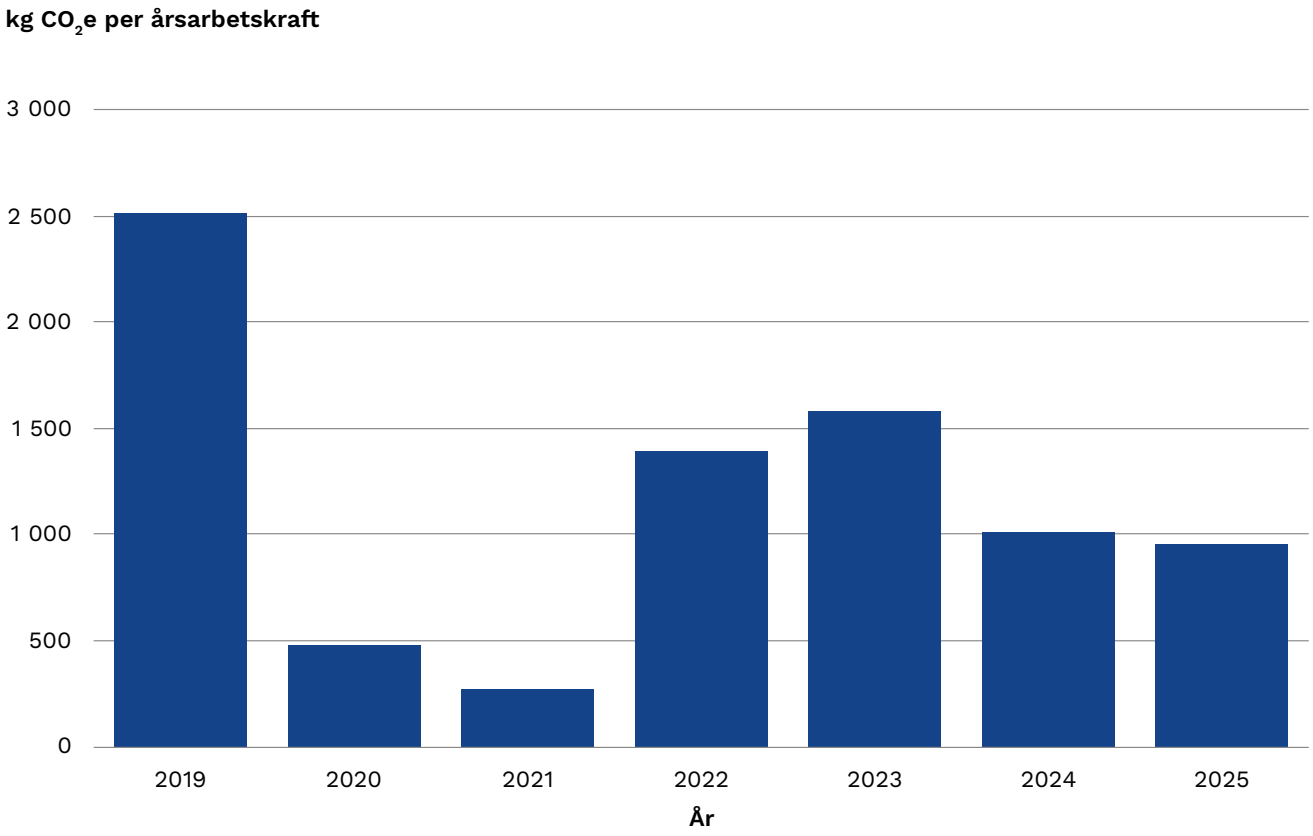

Figur 5. Klimatpåverkan från utrikes tjänsteresor 2025

Uppsala universitets utsläpp av växthusgaser från utrikesresor åren 2019–2025 i kg CO_2e per årsarbetskraft, baserat på universitetets rapportering till Uppsala klimatprotokoll. Utsläppen har beräknats i verktyget Position Green.

4. Inköp och upphandling

Universitetet gör årligen inköp för ungefär två miljarder kronor. Det innefattar inköp av dagligvaror som livsmedel, hygienpapper och blommor; tjänster som företagshälsovård, bevakningstjänst och reparationstjänster; samt sällanköp som laboratorieinstrument, kylskåp och fordon. Inköp av varor och catering står för en betydande del av universitetets klimatpåverkan och uppgick enligt klimatkartläggningen 2019 till omkring 22 procent av de samlade utsläppen av växthusgaser, vilket motsvarar cirka 10 400 ton CO_2e.

Genom att ställa relevanta miljökrav i upphandlingar av varor och tjänster samt vid avrop av statliga ramavtal kan universitetet bidra till att minska miljöpåverkan kopplad till både tillverkning och transporter. En varas miljöpåverkan avgörs bland annat av hur och var den tillverkas, vilka material och energislag som används samt hur den förpackas och transporteras.

4.1 Transportintensiva inköp och upphandlingar

Mål 4.1: Köpta eller upphandlade varu- och tjänstetransporter, inom nytecknade avtal, ska vara fossilbränslefria[11] till 100 procent senast 2030.

Nyckeltal: antal nytecknade avtal med transportkrav, typ av bränsle i avtalet.

Åtgärder

- Kartlägga de transportintensiva avtalen som universitetet nyttjar och strategiskt arbeta för att dessa ska bli fossilbränslefria transporter.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: december 2027

- Tillämpa DRIV-modellen vid nytecknande av transportintensiva upphandlingar.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: januari 2028

11. ”Alla transporter vid köp av varor och tjänster ingår, förutsatt att de står i rimlig proportion till köpet som helhet. /…/ Med fossilfria bränslen menas bioetanol (ED95/E85/75), biogas, biodiesel (HVO100, RME100 eller annan FAME100), el, vätgas eller andra bränslen gjorda på förnybar råvara.” Uppsala klimatprotokoll: Utmaning 8 fossilfria köpta transporter, 2026.

Uppsala universitet har antagit en klimatutmaning inom Uppsala klimatprotokoll med syfte att minska klimatpåverkan från upphandlade transporter och mål 4.1 är i linje med denna utmaning. Likaså har universitetet inom ramen för Länsstyrelsens färdplan avlagt hållbarhetslöften om att identifiera transportintensiva upphandlingar samt kravställa fordon och fossilfritt drivmedel vid upphandling och inköp.

Utmaningar och möjligheter

Tillgängligheten och utbudet av fossilbränslefria drivmedel påverkar omställningsmöjligheterna för branscherna som levererar produkter eller erbjuder transport som tjänst. Ytterligare en utmaning ligger i att följa upp hela transportkedjan utanför Sverige och vidare utanför EU. Att flera medlemmar i Uppsala klimatprotokoll ställer liknande miljökrav kring transport, samt undertecknar Länsstyrelsens överenskommelse kring DRIV-modellen[12], skapar större incitament för aktörer att byta ut fordonsflottan lokalt i Uppsala.

4.2 Varuintensiva inköp och upphandlingar

Mål 4.2: Minska universitetets miljöpåverkan från upphandlade och inköpta varor jämfört med 2025.

Nyckeltal: antal upphandlingar och direktupphandlingar markerade med ”miljökrav” i diariet.

Åtgärder

- Kartlägga vilka produktgrupper i respektive ramavtal där universitetet har störst möjlighet att göra stor klimat- och miljönytta genom av att ställa skarpa miljökrav. Baserat på kartläggningen ska därefter miljökraven inom dessa områden skärpas.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: juni 2028

- Samarbeta med leverantörer för att öka tydligheten och förbättra möjligheten att välja miljömärkta varor i universitetets e-handelssystem.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: löpande

12. DRIV-modellen utgår från fyra grundläggande principer: diversifiering, riskspridning, kostnadseffektivitet och fler samhällsnyttor.

Fortsättning Mål 4.2.

- Vid upphandling efterfråga återbrukade produkter och återvunna material som ger lägre negativ påverkan på hälsa och miljö.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: löpande

- Utveckla mallar för miljökrav i direktupphandlingar och förbättra informationen på Medarbetaringången

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: december 2027

Universitetet har en uttalad viljeriktning att öka andelen miljöanpassade produkter som köps in. Detta syns dels i tidigare miljöplaner, dels genom antagna klimatutmaningar inom Uppsala klimatprotokoll och avlagda hållbarhetslöften inom Länsstyrelsens färdplan samt universitetets riktlinjer för inköp och upphandling[13].

Enheten för upphandling och inköp har länge arbetat med miljö- och kvalitetskrav i upphandlingar och i de flesta upphandlingar som genomförs ställs miljökrav. Dessa miljökrav bidrar till lägre negativ miljöpåverkan först när de miljömärkta varorna inhandlas istället för varor med större miljöpåverkan. Miljöutredningen från 2025 konstaterar däremot att utbudet av de miljömärkta varorna i låg grad återspeglas bland de faktiska inköpen, vilket betyder att verksamheten inte alltid prioriterar miljöpåverkan vid sina inköp.

Utmaningar och möjligheter

Det är svårt att göra ett e-handelssystem heltäckande eftersom verksamheten har behov av många olika specialiserade produkter. Att upprätthålla ett heltäckande utbud med miljömärkningar är idag inte realistiskt. Det är däremot möjligt att tillhandahålla ett utbud där miljökrav ställts på standardprodukter som används i stor omfattning och av flera olika verksamheter.

13. UFV 2024/556

4.3 Catering

Mål 4.3: Minska miljöpåverkan från cateringtjänster som universitetet nyttjar.

Åtgärder

- Utveckla stödmaterial för planering av evenemang inom Uppsala universitets regi som tydliggör hur klimat- och miljöpåverkan från catering kan minska.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: juni 2027

Uppsala universitet nyttjar cateringtjänster i samband med möten och konferenser. Enligt klimatkartläggningen 2019 gav inköpen av livsmedel och cateringtjänster upphov till 887 ton CO_2e, vilket motsvarar ungefär 1,8 procent av de totala växthusgasutsläppen, men livsmedelssystemet ger även upphov till miljöpåverkan utöver växthusgasutsläpp. Miljömedvetna val kring kost för både medarbetare och gäster är ett sätt att minska miljöpåverkan från universitetets verksamhet.

Utmaningar och möjligheter

Det finns idag måltidsverktyg för hållbar matkonsumtion såsom WWF:s matguider, EAT Lancet Planetary Health Diet samt WWF:s One Planet Plate, vilka vägleder till matval som är bättre för både miljö och klimat. Basdata för universitetets växthusgasutsläpp från cateringtjänster är i nuläget begränsade till klimatkartläggningen 2019 och ingen uppföljning har genomförts. Enligt lag (2016:1145) om offentlig upphandling kan inte universitetet ställa krav som utesluter andra europeiska aktörer från upphandlingar, samtidigt är det fortfarande möjligt att skapa förutsättningar för närproducerade livsmedel i avtal.

5. Cirkulära flöden

Cirkulära flöden utgör en viktig del av universitetets arbete för att minska klimat- och miljöpåverkan från resursanvändning och avfall. Enligt beräkningar genom Uppsala klimatprotokoll gav universitetets avfall upphov till minst 18 ton CO_2e under 2025. Beroende på fraktion går avfallet till återvinning, förbränning eller i vissa fall deponi. Om universitetet kan minska fraktioner som blandat avfall, blandskrot och restavfall kan materialåtervinningen öka, vilket innebär lägre klimatpåverkan och ett mer hållbart nyttjande av resurser. Att se över plastanvändning och öka källsorteringsgraden av plast förväntas ytterligare bidra till lägre växthusgasutsläpp från fjärrvärmesystemet[14].

Ett annat sätt att minska både mängden avfall, utsläpp av växthusgaser och användning av naturresurser är att öka graden av återbruk av möbler, utrustning och andra inventarier. Ur ett livscykelperspektiv är återbruk en möjlighet att minska universitetets miljöpåverkan.

5.1 Plastflöden

Mål 5.1: Minska mängden plastavfall.

Nyckeltal: kg avfall/avfallsfraktion

Åtgärder

- Utifrån plastkartläggningen minska användningen av engångsprodukter tillverkade av fossil plast i laboratorieverksamhet.

  Huvudansvar: prefekt eller motsvarande
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast juni 2027

- Genom informationskampanjer och tydlig skyltning förbättra möjligheterna för studenter, medarbetare och besökare att sortera plastavfall som går att återvinna på korrekt sätt.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast juni 2027

Plast förekommer i en mängd produkter och förpackningar. Genom att plast kan materialåtervinnas flera gånger minskar resursanvändningen något. Plast som slängs i restavfall går dock till förbränning vilket skapar stora utsläpp av växthusgaser. Plockanalyser och inspektion av avfallsrum vid universitetet visar att plast inte alltid sorteras rätt.

14. Vattenfall Värme inför incitament för utsortering av plast i avfall. 2024-11-21. https://group.vattenfall.com/se/nyheter-och-press/pressmeddelanden/2024/vattenfall-varme-infor-incitament-for-utsortering-av-plast-i-avfall. Hämtad 2026-06-29

Universitetet har antagit en klimatutmaning inom Uppsala klimatprotokoll som innebär att organisationen ska kartlägga sina stora plastflöden och utifrån det löpande fasa ut fossila plastprodukter och öka materialåtervinningen av plast till 2030. Därtill har Uppsala universitet avlagt hållbarhetslöften inom Länsstyrelsens färdplan, där universitetet aktivt ska verka för att minska mängden plast i avfallet samt minska verksamhetens totala produktion av avfall.

Utmaningar och möjligheter

Att plastavfallet blir rätt sorterat ute i verksamheten, innan det transporteras till avfallsrum på campus, är en viktig förutsättning för materialåtervinning. Plastförpackningar och engångsprodukter av plast som hamnar fel leder till större mängd växthusgaser i fjärrvärmesystemet än om plasten hade gått till materialåtervinning. Felhanterad plast bidrar också till uppkomst av spridning av mikroplast. Felsorterat avfall förväntas också leda till högre avgifter för avfallshantering i framtiden.

Under 2026 färdigställdes en kartläggning av universitetets användning av laboratorieplast[15], vilket utgör verksamhetens största kontinuerliga plastflöde. Plastkartläggningen konstaterar att det går att minska miljöpåverkan genom att fokusera på ett fåtal engångsartiklar av plast där alternativ finns. Informationskampanjer, lättillgängliga kärl för återvinning och tydlig skyltning kan underlätta för alla att sortera rätt och därmed öka graden av materialåtervinning.

15. Estimating laboratory plastics consumption at Uppsala University between years 2020 and 2024, Selin med flera, 2026.

5.2 Återbruk

Mål 5.2.1: Öka det interna återbruket av möbler och utrustning.

Mål 5.2.2: Vid ombyggnationer eller renoveringsprojekt ska minst 50 procent av tillkommande lös inredning vara återbrukad i enlighet med återbruksprincipen[16] till 2026, för att till 2028 öka till 65 procent.[17] Även avyttrad lös inredning ska hanteras enligt återbruksprincipen.

Nyckeltal: procent återbrukad lös inredning av totalt tillkommen lös inredning.

Åtgärder

- Utveckla och synliggöra universitetets interna återbruksforum.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

- Ta fram en vägledning som tydliggör möjligheterna att renovera befintliga möbler, köpa in begagnat, samt tillgängliggöra överblivna inventarier.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2028

- Återbruksprincipen tillämpas så långt som möjligt i lokalprojekt.

  Huvudansvar: Lokalprojektenheten, intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast januari 2027

16. ”Återbruksprincipen föregås av inventering och rekommenderar direktåterbruk i första hand, därefter anpassning, inköp av återbrukade varor och nyinköp av varor i cirkulära system. I sista [hand] rekommenderas avyttring.” Hållbara byggnader och lokaler: Vägledning för Sveriges lärosäten, SUHF, REK 2024:7, sida 28.

17. Om behovet av nyproducerade möbler eller inredning överstiger procentgraden får det motiveras och godkännas från fall till fall.

Genom att arbeta med cirkularitet, återbruk och förlängd livslängd av utrustning, möbler och annan lös inredning samt IT-produkter kan Uppsala universitet minska uppkomsten av avfall, förbrukningen av resurser och utsläppen av växthusgaser.

Att öka graden av internt återbruk har redan tidigare varit ett mål i Uppsala universitets miljöplaner. Universitetet har ett internt återbruksforum där medarbetare kan annonsera eller efterfråga överbliven inredning och utrustning. I dagsläget finns ingen uppföljning av det interna återbrukets omfattning eller hur stora koldioxidbesparingar detta ger upphov till. Vidare finns möjligheten att köpa in begagnade möbler eller skicka befintlig inredning för rekonditionering via Kammarkollegiets ramavtal för cirkulära möbelflöden.

Utmaningar och möjligheter

Systematiskt återbruk är resurskrävande när det gäller samordning och uppföljning av vilka möbler eller vilken utrustning som finns för internt återbruk.

Vid samtliga ombyggnationer och renoveringar eftersträvas återbruk av möbler, inredning och byggmaterial så långt det är möjligt och relevant. Återbruk förekommer inom och mellan flera campusområden idag men graden av internt återbruk beror till stor del på individens tid och engagemang. Att öka graden av återbruk innebär förändrade arbetssätt, vilket också kan resultera i att både miljöpåverkan och kostnader blir lägre på lång sikt.

6. IT

Informationsteknik (IT) har en relativt stor klimatpåverkan och står i dagsläget för mellan 1,8 och 3,9 procent av de globala växthusgasutsläppen. Tillverkningen står för cirka 80 procent av IT-produkters klimatpåverkan. Förutom utsläpp av växthusgaser medför IT utmaningar genom hela sin värdekedja, bland annat genom förbrukning av sällsynta och kritiska naturresurser, giftiga utsläpp och restprodukter, avfallshantering, energiförbrukning samt hög vattenförbrukning. Även hur vi använder program och IT-tjänster som AI har klimat- och miljöpåverkan.

Baserat på klimatkartläggningen 2019 står IT och telefoni för 6,4 procent av Uppsala universitets samlade utsläpp av växthusgaser. Med förändrade arbetssätt, ökad digitalisering och användning av generativ AI, som var närmast obefintlig 2019, förväntas IT:s miljöpåverkan och klimatavtryck öka. Det finns alltså potential att minska miljöpåverkan, både i hur vi använder IT-tjänster och genom åtgärder som förlänger utrustningens livslängd samt minskar behovet av att köpa in nya IT-produkter. Miljöpåverkan från AI-användning beaktas när olika riktlinjer för Uppsala universitet utarbetas.

6.1 Livslängden för IT-utrustning

Mål 6.1.1: Klimatpåverkan från nyinköpt IT-utrustning ska minska med minst fem procent jämfört med år 2024.

Nyckeltal: ton CO_2e/årsarbetskraft

Mål 6.1.2: Uppnå 100 procent återtag av IT-utrustning till 2028.

Nyckeltal: procent återtag av IT-utrustning

Åtgärder

- Sträva efter att utrustning hanteras på ett hållbart sätt för att förlänga produkternas livslängd.

  Huvudansvar: närmaste chef
  Tidsplan: löpande

- Erbjuda renoverad återanvänd IT-utrustning när så är lämpligt för användaren och tillhandahålls hos UIT och leverantörer av standardsortiment.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: löpande

- Fortsatt sträva efter att förlänga service av IT-utrustning och därmed dess livslängd.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: löpande

Fortsättning Mål 6.1.1 samt 6.1.2.

- Följa upp rutinen för återtag av IT-utrustning och se över förbättringsbehov.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: december 2027

- Säkerställa att alla campusområden har information om hur återtag går till och underlätta för verksamheten att lämna IT-utrustning till återtag.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: juni 2028

Avdelningen för universitetsgemensam IT (UIT) kartlade 2024 växthusgasutsläpp från nyinköpt IT-utrustning vid universitetet. Kartläggningen visar att inköp av nyproducerad utrustning stod för utsläpp motsvande 1 044 ton CO_2e.

Dagens IT-produkter är redan så energieffektiva att det sällan är miljömässigt motiverat att ersätta exempelvis en modern bärbar dator eller mobiltelefon med en nyare modell enbart av energibesparingsskäl. En längre användningstid bidrar till att den miljöpåverkan som uppstår under livscykeln fördelas över en längre tid.

För att förlänga IT-produkters livslängd är service, korrekt hantering och ökad reparation viktiga faktorer. Genom att nyttja avtal med återtagspartner kan IT-produkternas livslängd öka och det bidrar även till att minska universitetets elektronikavfall. Inom ramen för Uppsala klimatprotokoll har universitetet antagit utmaningen att universitetet ska minska klimatpåverkan från sina IT-produkter bland annat genom att öka återtaget. Återtag innebär att utrustning som inte längre används i verksamheten samlas in för att i första hand återanvändas eller i andra hand återvinnas. Eventuell vidareförsäljning eller överlåtelse av IT-utrustning omfattas av krav på kontroll och säker rensning av data, enligt riktlinjer för försäljning av inventarier[18].

Utmaningar och möjligheter

Uppsala universitet har sedan 2017 ett avtal med återtagspartner av IT. Avtalet kan ses över för att anpassas till utvecklingen på marknaden. IT-produkters miljöpåverkan varierar beroende på tillverkare och prestanda, vilket bör vägas in vid inköp av ny IT-utrustning eftersom en lägre prestanda ofta är tillräcklig för stora delar av verksamhetens behov.

18. UFV 2025/443

6.2 Miljövänlig IT-användning

Mål 6.2: Utveckla ett mer miljömedvetet förhållningssätt till IT-användning bland medarbetare och studenter

Åtgärder

- Ta fram och tillgängliggöra en guide för att minska miljöpåverkan från studenters och medarbetares IT-användning.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: juni 2027

- Se över användning och energiinställningar för IT-utrustning i verksamheten med syfte att minska energiförbrukningen.

  Huvudansvar: UIT samt i verksamheten närmaste chef
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast juni 2027

Hur medarbetare och studenter använder IT-produkter och programvara har betydelse för hur stor påverkan från IT blir, både gällande klimatavtryck och andra miljömässiga konsekvenser såsom energiförbrukning. Utöver den personbundna IT-utrustningen finns det vid universitetets olika campusområden digitala informationsskärmar, datasalar, nätverksskåp, serverhallar och AV-utrustning.

Utmaningar och möjligheter

Många användare saknar kunskap om miljövänlig IT-användning. Genom att ta fram en vägledning för hållbar användning av programvara och utrustning kan miljöpåverkan minska. Åtgärder kopplade till miljömässig hantering av IT är till exempel storskaliga och regelmässiga inköp, samordnade reparationer och återtag, standardkonfiguration samt energisparfunktioner. Dessa bör fortsatt undersökas och samordnas ytterligare. Detta kommer ge ekonomiska besparingar och öka utrustningens livslängd. Idag saknas basdata för hur stort växthusgasavtrycket är från universitetets IT-användning, vilket medför utmaningar i att konkretisera åtgärdsarbetet.

Bilaga 1.
Sammanställning av mål och åtgärder

Fokusområde: 1. Övergripande miljöarbete

Mål 1.1 – Uppnå klimatneutral verksamhet senast 2045.

Åtgärder

- Utreda möjligheten att införskaffa ett klimatberäkningsverktyg som gör det möjligt att effektivt följa upp universitetets klimatavtryck årligen, både på en övergripande nivå såväl som per vetenskapsområde och institution.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen, Avdelningen för ekonomi och upphandling
  Tidsplan: december 2026

- Ta fram en färdplan som visar vägen till klimatneutral verksamhet senast 2045. Färdplanen ska omfatta etappmål, nyckeltal för uppföljning och förslag på åtgärder som kan leda fram till det övergripande målet.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: juni 2028

Mål 1.2 – Stärka kommunikationen samt öka transparensen i universitetets miljö- och klimatarbete.

Åtgärder

- Genomföra en översyn av miljöinformation på universitetets externa och interna webb, med syfte att tydligare tillgängliggöra och kommunicera miljöinformation samt nyheter på både svenska och engelska.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2026

- Tillgängliggöra miljö- och klimatdata samt den årliga uppföljningen av universitetets miljömål för medarbetare och studenter.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

Fokusområde: 2. Fastigheter

Mål 2.1 – Minska den totala energianvändningen med 25 procent till 2028, för att kunna uppnå 30 procent minskning till 2030, jämfört med basår 2020.

Åtgärder

- Utifrån verksamhetens olika behov, anpassa och implementera åtgärder som minskar förbrukning av el, värme, och kyla.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde, prefekt/motsvarande
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast januari 2027

- Se över behov och där så är möjligt installera enskilda elmätare vid energitunga verksamheter, exempelvis viss laboratorieutrustning, serverhallar och nätverksskåp, vid respektive campusområden.

  Huvudansvar: Byggnadsavdelningen
  Tidsplan: december 2028

Mål 2.2 – Öka beläggningsgraden för undervisningslokaler, baserat på bokningar i TimeEdit, för att nå en 50-procentig beläggning 2028.

Åtgärder

- Öka möjligheterna till samarbete och mobilitet mellan områden genom att samordna lokalbokningen inom varje intendenturområde och fastställa en gemensam start för schemaläggning för samtliga campus.

  Huvudansvar: Intendenturstyrelsen
  Tidsplan: december 2027

- Underlätta för verksamheten att hålla interna möten i universitetets egna lokaler genom att alla campusområden tar fram en kort presentation av områdets tillgängliga lokaler.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: juni 2027

Fortsättning fokusområde 2. Fastigheter.

Mål 2.3 – Säkerställa att universitetet har en hållbar vattenförbrukning till 2028.

Åtgärder

- Identifiera anledningarna till att universitetets vattenförbrukning har ökat.

  Huvudansvar: Byggnadsavdelningen
  Tidsplan: juni 2027

- Utreda möjligheterna att tillämpa vattensparande teknik i samarbete med fastighetsägare.

  Huvudansvar: Byggnadsavdelningen
  Tidsplan: december 2027

Fokusområde: 3. Tjänsteresor

Mål 3.1 – Minska växthusgasutsläppen per årsarbetskraft från inrikes tjänsteresor med 50 procent till 2028, jämfört med 2019.

Åtgärder

- I enlighet med universitetets riktlinjer för tjänsteresor och möten (UFV 2024/1679) säkerställa att inrikes tjänsteresor mellan orter på fastlandet genomförs med tåg, utom i de undantagsfall där medarbetaren tillsammans med närmaste chef kan motivera att resa med flyg eller bil.

  Huvudansvar: prefekt/motsvarande
  Tidsplan: löpande

- Etablera arbetssätt för att sammanställa miljöstatistik över inrikesresor för alla intuitioner/motsvarande.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

- Se över, uppdatera och kommunicera universitetets stödmaterial för reseplanering.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2026

Fortsättning fokusområde 3. Tjänsteresor.

Mål 3.2 Minska växthusgasutsläppen per årsarbetskraft från utrikes tjänsteresor med 70 procent till 2027 och 75 procent till 2030, jämfört med 2019.

Åtgärder

- Se över, uppdatera och kommunicera universitetets stödmaterial för reseplanering.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2026

- Erbjuda workshop för verksamheten som stöd för hur man kan minska växthusgasutsläppen från utrikesresor.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast mars 2027

- Etablera arbetssätt för att sammanställa miljöstatistik över utrikesresor för alla intuitioner/motsvarande.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

- Samarbeta med avtalade resebyråer för att underlätta val av resealternativ som kombinerar flyg och tåg.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: löpande

Fokusområde: 4. Inköp och upphandling

Mål 4.1 Köpta eller upphandlade varu- och tjänstetransporter, inom nytecknade avtal, ska vara fossilbränslefria till 100 procent senast 2030.

Åtgärder

- Kartlägga de transportintensiva avtalen som universitetet nyttjar, för att strategiskt arbeta för att dessa ska bli fossilbränslefria transporter.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: december 2027

- Tillämpa DRIV-modellen vid nytecknande av transportintensiva upphandlingar.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: januari 2028

Fortsättning fokusområde 4. Inköp och upphandling.

Mål 4.2 Minska universitetets miljöpåverkan från upphandlade och inköpta varor jämfört med 2025.

Åtgärder

- Kartlägga vilka produktgrupper respektive ramavtal där universitetet har störst möjlighet att göra stor klimat- och miljönytta genom av att ställa skarpa miljökrav. Baserat på kartläggningen ska därefter miljökraven inom dessa områden skärpas.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: juni 2028

- Samarbeta med leverantörer för att öka tydligheten och förbättra möjligheten att välja miljömärkta varor i universitetets e-handelssystem.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: löpande

- Vid upphandling efterfråga återbrukade produkter och återvunna material som inte ger negativ påverkan på hälsa och miljö.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: löpande

- Förbättra information om och utveckla mallar för miljökrav i direktupphandlingar på Medarbetaringången.

  Huvudansvar: Enheten för upphandling och inköp
  Tidsplan: december 2027

Mål 4.3 Minska miljöpåverkan från cateringtjänster som universitetet nyttjar.

Åtgärder

- Utveckla stödmaterial för planering av evenemang inom Uppsala universitets regi som tydliggör hur klimat- och miljöpåverkan från catering kan minska.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: juni 2027

Fokusområde: 5. Cirkulära flöden

Mål 5.1 Minska mängden plastavfall.

Åtgärder

- Utifrån plastkartläggningen minska användningen av engångsprodukter tillverkade av fossil plast i laboratorieverkamhet.

  Huvudansvar: prefekt/motsvarande
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast juni 2027

- Genom informationskampanjer och tydlig skyltning förbättra möjligheterna för studenter, medarbetare och besökare att sortera plastavfall som går att återvinna på korrekt sätt.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast juni 2027

Mål 5.2.1 Öka det interna återbruket av möbler och utrustning.

Åtgärder

- Utveckla och synliggöra universitetets interna återbruksforum.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2027

- Ta fram en vägledning som tydliggör möjligheterna att renovera befintliga möbler, köpa in begagnat, samt tillgängliggöra överblivna inventarier.

  Huvudansvar: Miljöfunktionen
  Tidsplan: december 2028

Mål 5.2.2 Vid ombyggnationer eller renoveringsprojekt ska minst 50 procent av tillkommande lös inredning vara återbrukad i enlighet med återbruksprincipen till 2026, för att till 2028 öka till 65 procent. Även avyttrad lös inredning ska hanteras enligt återbruksprincipen.

Åtgärder

- Återbruksprincipen tillämpas så långt som möjligt i lokalprojekt.

  Huvudansvar: Lokalprojektenheten, intendenten vid respektive campusområde.
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast januari 2027

Fokusområde: 6. IT

Mål 6.1.1 Klimatpåverkan från nyinköpt IT-utrustning ska minska med minst fem procent jämfört med år 2024.

Åtgärder

- Sträva efter att utrustning hanteras på ett hållbart sätt för att förlänga produkternas livslängd.

  Huvudansvar: närmaste chef
  Tidsplan: löpande

- Erbjuda renoverad återanvänd IT-utrustning när så är lämpligt för användaren och tillgänglig hos UIT och leverantörer av standardsortiment.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: löpande

- Fortsatt sträva efter att förlänga service av IT-utrustning och därmed dess livslängd.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: löpande

Mål 6.1.2 Uppnå 100 procent återtag av IT-utrustning till 2028.

Åtgärder

- Följa upp rutinen för återtag av IT-utrustning och se över förbättringsbehov.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: december 2027

- Säkerställa att alla campusområden har information om hur återtag går till och underlätta för verksamheten att lämna IT-utrustning till återtag.

  Huvudansvar: intendenten vid respektive campusområde
  Tidsplan: juni 2028

Fortsättning fokusområde 6. IT.

Mål 6.2 Utveckla ett mer miljömedvetet förhållningssätt till IT-användning bland medarbetare och studenter.

Åtgärder

- Ta fram och tillgängliggöra en guide för att minska miljöpåverkan från studenters och medarbetares IT-användning.

  Huvudansvar: UIT
  Tidsplan: juni 2027

- Se över användning och energiinställningar för IT-utrustning i verksamheten med syfte att minska energiförbrukningen.

  Huvudansvar: UIT samt i verksamheten närmaste chef
  Tidsplan: löpande, påbörjas senast juni 2027

Bilaga 2. Klimatavtryck 2019 fördelat per fokusområde

Tabell 2. Uppsala universitets klimatavtryck från 2019, beräknat i CO_2e.

Data är hämtad från Klimatkartläggning Uppsala universitet. Två olika metoder har använts för att beräkna CO_2e-utsläpp. Främst har spendanalys använts, men livscykelanalys har använts för att beräkna klimatpåverkan från tjänsteresor (exklusive hotell), energi och vattenförsörjning och i viss utsträckning för IT och telekommunikation. Procentsatserna inom parenteserna är avrundade och redovisar hur stor andel av de samlade växthusgasutsläppen den specifika utsläppsposten utgör. Se klimatkartläggningen för mer information.

Fokusområde	Andel (%)	Området omfattar
Fastigheter	34 %	• Hyrda lokaler (13 %) • Energi och vattenförsörjning (17 %) • Lokalvård (0,3 %) • Skötsel och reparationer (0,08 %) • Byggnation och ombyggnation (3,5 %)
Tjänsteresor	32 %	• Flyg (28 %) • Hotell (3 %) • Bil, buss, tåg, taxi, båt (0,5 %)
Inköp och upphandling	20 %	• Marknadsmaterial och press (1,5 %) • Kemikalier, läkemedel, labbutrustning (6 %) • Kontorsmaterial (1 %) • Forskningsutrustning och bilar (9 %) • Livsmedel (2 %)
Cirkulära flöden	2 %	• Avfallshantering (0,15 %) • Inredning och möbler (2 %)
IT	7 %	• It och telekommunikation (7 %)
Övrigt	5 %	• Hälsa (0,4 %) • Forsknings- och utbildningstjänster (2 %) • Konsulttjänster (3 %) • Utbildning och konferens (0,3 %)

Uppsala universitet 2026. Grafisk form: Matador Kommunikation. Tryck: KPH, 2026.

Uppsala universitet
Box 256
751 05 Uppsala
Telefon 018-471 00 00
www.uu.se

UPPSALA
UNIVERSITET